

Mokslinis gyvenimas

TARPTAUTINĖ KONFERENCIJA „JOACHIMO LELEWELIO SKAITYMAI“

2015 metų lapkričio 5–7 dienomis Vilniaus universiteto Senato salėje vyko tarptautinė konferencija „Joachimo Lelewelio skaitymai: praeitis, istoriko amatas, visuomenė XIX–XXI a.“

„Joachimo Lelewelio skaitymai“ renginio organizacinio komiteto (prof. (HP) dr. Alfredas Bumblauskas, prof. habil. dr. Zenonas Norkus, doc. dr. Aurimas Švedas, dr. Aurelijus Gieda) buvo sumanyti kaip aktualus, šiuolaikines istorijos mokslo tendencijas atliepiantis akademinis forumas, kuriame būtų analizuojamos ir apmąstomos Lietuvos ir Lenkijos istoriografijos patirtys ir problemos tiek Lelewelio laikų Vilniuje, tiek šiandienoje. Renginiu taip pat siekta įprasmiti Lelewelio veikalo *Historyka tudzież o latwem i pożytecznem nauczaniu historyi*, nedidelės, tačiau istorikos raidai programinės studijos, kurioje keliama ir XXI a. aktualūs klausimai apie istorijos mokslo objektą, praeities tyrimo būdus ir šių tyrimų prasmę visuomenei, išleidimo 200-ąsias metines¹.

Renginį sudarė dvi dalys: akademinė ir visuomeninė. Akademinėje renginio dalyje trijose sekcijose (I sekcija „J. Lelewelio *Istorika* ir šiuolaikinės istorijos metodologijos problemos“; II sekcija „Didžiosios lietuvių ir lenkų istoriografinės paradigmos“; III sekcija „J. Lelewelis ir šiuolaikinės istorinės sociologinės komparatyvistikos problemos“) 19 pranešimų

skaitė mokslininkai iš keturių valstybių (Lietuvos, Nyderlandų, Lenkijos ir Čekijos). Abi konferencijos dienos buvo užbaigtos diskusijomis: „Ar lenkų istoriografija vis dar atlieka mokytojo vaidmenį regiono istoriografijoms“ (lapkričio 6 d.); „Lenkų ir lietuvių atminties vietos“ (lapkričio 7 d.).

Pranešimai ir diskusijose nuskambėję pasisakymai buvo verčiami į lenkų ir lietuvių kalbas sinchroninio vertimo metodu.

Visuomeninėje renginio dalyje lapkričio 6 dieną Vilniaus universiteto J. Lelewelio salėje buvo surengta paroda „Joachimo Lelewelio kartografiniai rinkiniai Vilniaus universiteto bibliotekoje“ (parodos kuratorės – dr. Inga Leonavičiūtė ir Snieguolė Misiūnienė). Antrosios konferencijos dienos vakare restorane „Aula“ (Pilies g. 11) buvo parodytas filmas „Meilės įvykių kronika“ (1985 m., režisierius Andrzej Wajda, scenarijaus autorius Tadeusz Konwicki).

Renginio organizatoriai daug dėmesio skyrė informacijos apie tarptautinę konferenciją viešinimo darbams. Šios pastangos davė rezultatų – konferencija sulaukė gyvo akademinės bendruomenės ir visuomenės susidomėjimo, o jos darbą nušvietė įvairios žiniasklaidos priemonės².

¹ Joachim Lelewel, *Historyka tudzież o latwem i pożytecznem nauczaniu historyi*, Wilno: kosztem A. Żółkowskiego, 1815.

² Internetinis dienraštis „15min“ 2015 m. lapkričio 5 d. paskelbė pokalbį su vienu iš konferencijos organizatorių Aurimu Švedu: „Istorikai tapo panašūs į ugniagesius, kurie priversti gesinti atminties gaisrus“; lapkričio 6 d. reportažą apie konferenciją ir parodą parengė LTV laida „Panorama“; konferencijos darbą išsamiai pristatė Vilniaus universiteto naujienų portalas

Tarptautinės konferencijos „Joachimo Lelewelio skaitymai“ finansiniai rėmėjai – Lenkijos institutas Vilniuje, Vilniaus universitetas, Lietuvos mokslo taryba.

„Joachimo Lelewelio skaitymais“ Vilniaus universiteto Istorijos fakultetas grįžo prie pirmajame Lietuvos nepriklausomybės dešimtmetyje pradėtos ir bent humanitarų bendruomenėje tam tikrą rezonansą turėjusios tradicijos. Tuometiniai platūs (tiek tarptautiniu, tiek tarpdisciplininio požiūriu) forumai vadinosi „Zenono Ivinskio skaitymų“ vardu: „Zenono Ivinskio skaitymai“ 94“ (1994, 05 11–14) išskirtinį dėmesį teikė Lietuvos istorijos istoriografinėms ir teorinėms problemoms, Lietuvos istoriografijos tapatybės ir istoriografijos krypties paieškai (konferencijoje perskaityti 37 pranešimai). Kitais metais buvo surengta mokslinė konferencija „Zenono Ivinskio skaitymai“ 95“

(1995 05 31–06 03), kuri buvo skirta sovietinės lietuvių istoriografijos apmąstymui ir analizei, ideologinių bei teorinių šios istoriografijos kontekstų svarstyboms (konferencijoje perskaityti 22 pranešimai)³.

2015 metų lapkritį vykusios tarptautinės konferencijos organizatoriai turi intenciją suteikti „Joachimo Lelewelio skaitymams“ periodinio renginio pavidalą, užtikrinti jo tęstinumą. Renginio organizatorių ketinimuose – aktualus, institucionalizuotas mokslinių ryšių ir bendradarbiavimo su įvairiomis Vidurio Rytų Europos akademinėmis tradicijomis stiprinimas, taip pat siekis užtikrinti renginio periodiškumą ir tęstinumą. Tarptautinis, tarpdisciplininis ir ne tik akademiškai, bet ir visuomeniškai orientuotas renginys turėtų tapti neabejotinai aktualus ir prasmingas šiandienai Lietuvos humanistikai.

Aurimas Švedas

(naujienos.vu.lt); refleksijas apie šį renginį publikavo žurnalas *Naujasis Židinys-Aidai* (Vytautas Volungevičius, „Lelewelis, istorija ir istorika“, in: *Naujasis Židinys-Aidai*, 2015, Nr. 8, p. 55–57).

³ Daugiau žr.: *Lietuvos istorijos studijų* 4 tomą (1997); *Lietuvos sovietinė istoriografija: teoriniai ir ideologiniai kontekstai*, sud. Alfredas Bumblauskas ir Nerijus Šepetys, Vilnius: Aidai, 1999.